

держави. Незабаром окремі збройні сутички між бійцями РПК та урядовими військами переросли в повномасштабну громадянську війну в південно-східних районах країни.

Робітнича партія Курдистану утворилася як ліва партія марксистського-ленінського спрямування, тому у своїй боротьбі вона отримала підтримку ряду інших лівих і прокомуністичних організацій, таких, наприклад, як: Революційна ліва партія, Турецька робітничо-селянська визвольна армія, Червона Армія народної комуністичної партії і фронту Туреччини, а також ряду міжнародних комуністичних і націоналістичних організацій.

Почавши збройну боротьбу 15 серпня 1984 р. РПК до 1991 року вела її досить не активно, обмежуючись, окремими терактами як в курдських районах, так і у великих містах, насамперед, в Стамбулі. Ескалація насильства в 1991 р. була пов'язана з подіями в Перській Затоці, в результаті яких іракський уряд втратив контроль над своїми північними кордонами [4, с. 239]. В результаті цього турецькі курди отримали можливість вільно переміщатися по території Північного Іраку та налагодили канали доставки зброї з Іраку, Ірану, Сирії, Лівії, а також з Греції і Південного Кіпру. Перші великі зіткнення РПК з турецькими силами відбулися 21 березня 1991 р. та тривали аж до арешту лідера РПК.

Однак паралельно з цими подіями в курдському русі визрівають ідеї про припинення вогню і перехід до мирного вирішення проблеми. Так, починаючи з кінця 80-х рр., курдська сторона намагається зняти гостроту проблеми парламентським шляхом та за допомогою міжнародних зв'язків.

Отже, після Другої світової війни, скориставшись протиріччями між головними центрами біполярної системи, курдський національний рух починає, поряд із збройними, активно використовувати політичні методи боротьби. Найбільшим її досягненням стало те, що, створивши політичну партію, в Іракському Курдистані курдам вдалося утворити автономію у складі держави, якій були надані широкі повноваження, а іракським курдам – громадянські права і свободи. Слід зазначити, що у другій половині ХХ ст. курдський визвольний рух не досяг ступеня політичної єдності, необхідної для виступу на міжнародній арені на більш-менш уніфікованій політичній платформі. А без цього складно домогтися справжнього вирішення даної проблеми.

Джерела

1. Дасни Ю. Р. Курдский вопрос: истоки и современность. *Дружба*. 2002. № 16-17. С. 51-52.
2. Жигалина О. И. «Курдская угроза» Ирану и пути её предотвращения. *Ближний Восток и современность: сборник статей*. 2008. Вып. 36. С. 25-35.
3. Загорнова Е. В. Этапы становления и взаимоотношения наиболее влиятельных курдских партий. *Ближний Восток и современность: сборник статей*. 2005. Вып. 26. С. 183-195.
4. Мосаки Н. З. Курдистан: ресурсы и политика. Москва: ИВ РАН, 2005. 352 с.
5. Наджат С. Курдський фактор в міжнародних відносинах: автореф. дис. ... канд. політ. наук / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2019. 20 с.
6. Houston C. Kurdistan: crafting of national selves. Indiana University Press. 2008. 186 p.

Боднарюк Віоріка Сергіївна

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: Стефурак Олена Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СЕМАНТИКО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПРОСТІР СПОЛУЧНИКІВ СУРЯДНОСТІ У ФРАНКОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У дослідженні здійснено комплексний аналіз сполучників сурядності, розглянуто їхнє лексичне значення та семантико-прагматичні особливості функціонування у франкомовному політичному дискурсі. Ключові слова: простір, сполучники, політика, семантика.

Лінгвісти почали приділяти особливу увагу політичному дискурсу коли у політичній комунікації побачили риси засобу для маніпуляції свідомості. Проблема дискурсу стала ключовою для таких зарубіжних науковців, як Тойн ван Дейк, Е. Бенвеніст, Ю. Габермас, М. Фуко, Г. Кук. Дискурсом також зацікавились і вітчизняні дослідники, як Г. А. Орлова, В. Г. Борбодько, Ю. Степанов [2, с. 1-2]. На межі ХХ та ХХІ століття особливої актуальності набуває аргументативна проблематика, яка передбачає своїми дослідженнями комбінацію теоретичних знань з застосуванням на практиці. Саме політика є найважливішою сферою застосування цих розробок про аргументацію [3, с. 180].

В останні десятиріччя помітно посилилась увага дослідників до вивчення сполучників у різних аспектах (Т.В. Беляєва, Л.А. Булаховський, І.Р. Вихованець, К.Ф. Герман, К.Г. Городенська, В.В. Жайворонок, А.П. Загнітко, М.У. Каранська, Л.І. Коломієць, В.І. Кононенко, О. Кухарчук, Ф.П. Медведєв, А.В. Гладкий, Л.І. Каплан, Е.С. Кубрякова, Р.Д. Оганесова, М.В. Панов, М.Н. Петерсон, Л.В. Пузанко, О.Т. Черкасова). Відповідно до антропоцентричного підходу, який панує у сучасному мовознавстві, службову лексику почали досліджувати з комунікативно-прагматичних позицій. Тривалий час сполучники характеризували відповідно до їх спроможності з'єднувати речення та пропозиції між собою.

Прихильники даної концепції підтримують думку, що сполучники мають лише граматичне значення. Питання про наявність лексичного значення в сполучниках є одним із найбільш дискусійних. [7, с. 12]

Метою дослідження є встановлення лексичного значення сполучників сурядності, а також аналіз семантико-прагматичних особливостей функціонування сполучників сурядності у франкомовному політичному дискурсі.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що сполучники сурядності потребують додаткового дослідження саме в аспекті семантико-прагматичного функціонування, зокрема й в політичному дискурсі.

Матеріалом дослідження послужили промови президентів Франції Франсуа Олланда та Емманюеля Макрона. Загалом було опрацьовано 154 сторінок (102048 слів).

Якщо простежити еволюцію досліджень політичного дискурсу, проведених у Франції у галузі наук про мову та комунікації, очевидно, що дослідження аргументації займає далеко не центральну позицію. Одна з причин цього явища, стосується лінгвістики, яка все ще надає мало місця теоріям риторичної аргументації. Вони дуже пізно і частково проникли в дискурс-аналіз [13, с. 13]. Представниками теорії аргументації як окремого напрямку дослідження практики мовленнєвої комунікації відносять: Д. Волтона, Р. Гроотендосрта, Х. ван Ємерена, Ф. Маєрз, А. Рузавіна. Дослідники сходяться на думці, що аргументація – це «складна і багатогранна інтелектуальна діяльність, включена практично в усі сфери життя людини і апелює до різних груп слухачів [3, с. 185]. Аргументація завжди пов'язана з потребою адресанта в переконанні адресата в необхідності прийняти тезу, що висувається». За визначенням науковців, політики частіше застосовують риторичну аргументацію ніж раціональну. Отже дискурси успішних політиків представляють грамотну та організовану аргументацію, з різними прийомами та стратегіями, з метою переконати та притягувати виборців [3, с. 185].

На думку багатьох науковців, до яких ми приєднуємось, сполучникам властиве не тільки граматичне, але й лексичне значення. Адже сполучник є словом і як таке, він являє собою внутрішню конструктивну єдність лексичного і граматичного значення. Значення відношення може бути не тільки граматичним, але і лексичним, що знаходиться в прямій залежності від засобів його вираження: відношення признається тоді, коли воно передається не окремим словом, а одним з аналітичних або синтетичних засобів. До того ж там, де значення відношення є основним, центральним, вираженим окремим конкретним словом, воно є лексичним. Оскільки значення відношення притаманне абсолютно всім сполучникам, воно схоже на значення процесу в дієслові або субстанції в іменниках, повинно бути визнано категоріальним значенням усього розряду цих слів. Щодо лексичного значення сполучників, то воно полягає в уточненні відношень (тимчасових, причинних, умовних та ін.) та спрямоване на виконання граматичної функції, і ніби підпорядковано граматичному, оскільки граматичне значення виражається за допомогою лексичного [9, с. 32-35].

Як правило, сполучники поділяють на сурядні і підрядні. Сурядні сполучники визначаються як елементи, що з'єднують синтаксично незалежні, рівноправні компоненти, якими визнаються однорідні і неоднорідні члени речення, а також частини складносурядного речення. Підрядні сполучники, як відомо, відносяться до найважливіших засобів вираження синтаксичного зв'язку і належать до ознак складного речення [4, с. 221].

Незважаючи на те, що позиції щодо кількості та номенклатури сурядних сполучників різняться у граматиках французької мови, зазвичай до сполучників сурядності відносять в першу чергу прості сполучники: *et, ou, ni, mais, car, or, donc*. Але крім них в ролі сполучників нерідко виступають прислівники та прислівникові вирази. Вони завжди знаходяться між реченнями або словами, які сполучаються, або на початку речення, яке вводиться. По позиції та значенню *car, or, donc* розрізняються від інших сполучників. Деколи їх відносять до окремої групи сполучників. Для вираження сурядного зв'язку також використовують подвійні сполучники: *ni...ni, soit...soit, tantôt...tantôt* [10, с. 335].

Первинні семантичні функції сурядних сполучників полягають у тому, що вони виражають основні логічні операції. Кон'юнкцію (позитивне з'єднання – *et*; негативне з'єднання – *ni*); диз'юнкцію (*ou*); імплікацію (*car*, причина, *donc, or* – наслідок); протиставлення (негативну імплікацію – *mais*). Сполучники також інтерпретують як конектори - слова або групи слів дуже різноманітного характеру, які забезпечують згуртованість тексту. На думку лінгвістів неявні конектори, мають кілька конкуруючих класифікацій, які різняться залежно від роботи функціонування: 1) Класифікація функціонального типу; 2) Логіко-семантична класифікація [11, с. 61].

Конектори мають важливе значення у об'єднанні тексту. Логічні та хронологічні конектори допомагають у створенні послідовного тексту. Вони також є очевидними маркерами релевантності висловлювань та їх аргументативних орієнтацій: переконувати, поступатися, спростовувати, захищати, виправдовувати, та інші. Залежно від аргументативної функції, яку вони виконують у висловлюванні, ми можемо поділити їх на: – конектори що вводять аргументи (*car, or, mais*); конектори що показують завершеність (*finalement, donc, décidément*); конектори де аргументи є спільно-орієнтованими (*d'ailleurs, même*); конектори, аргументи яких є анти-орієнтовані (*quand même, sinon, pourtant*) [11, с. 61].

У нашому дослідженні ми проаналізували семантико-прагматичні аспекти вживання сурядних сполучників *et, ou, ni, mais, car, or, donc* у франкомовному політичному дискурсі. Було опрацьовано корпус текстів загальною кількістю 102048 слів, а саме промови президентів Франції Франсуа Олланда та Еммануєля Макрона.

Аналізуючи частотність використання сполучників сурядності у французькому політичному дискурсі, ми з'ясували, що сполучник *et* повторюється 2947 разів, сполучник *mais* повторюється 570 разів, сполучник *ou* повторюється 301 разів, сполучник *ni* повторюється 63 разів, сполучник *or* повторюється 3 рази, сполучник *car* повторюється 62 рази та сполучник *donc* повторюється 229 разів. Звернувши увагу на їх лексичне значення ми з'ясували, що сполучник *et* у франкомовному політичному дискурсі переважно вживається у вираженні додавання: «*Mais je souhaite aussi que nous puissions le décliner sur le plan économique, climatique et technologique*» [Macron]; наслідку або результату: «*J'y suis extrêmement sensible et je veux vous dire combien pour moi-même et l'ensemble de la nation ces mots nous vont droit au cœur*» [Macron]. Значно рідше трапляються такі значення як: протиставлення: «*Toujours plus commode d'opposer les uns et les autres en prétendant qu'il y a, ou qu'il y aurait, eux et nous, au sein même de la communauté nationale*» [Hollande], наполягання: «*Nous y sommes extraordinairement engagés aujourd'hui et nous devons continuer à le faire mais, en essayant de poursuivre ce que j'ai pu appeler cette conversion du regard réciproque*» [Macron], з'єднання: «*Les mêmes droits, les mêmes devoirs, les libertés de culte, mais le respect de l'espace public et de la dignité humaine, de l'égalité entre les femmes et les hommes, voilà les principes qui nous unissent !*» [Hollande]. Найбільш поширеними значеннями сполучника *mais* у французькому політичному дискурсі є протиставлення: «*Oui, cela lui coûtait, mais il sut prendre ces décisions parce qu'il les savait non pas inévitables, mais nécessaires pour reconvertir, redresser et repartir*» [Hollande], уточнення: «*Ces hommes, ces femmes, avaient tous les âges, mais la plupart avait moins de 35 ans*» [Hollande], додавання: «*Mais on oublie, trop souvent, dans l'époque que nous vivons, que la controverse est essentielle*» [Macron]

У всіх 301 випадках вживання сполучника *ou* виражає саме альтернативу/вибір, тобто вводить іншу, відмінну, або протилежну ідею: «*Choisir entre une technologie américaine ou chinoise ?*» [Macron]

Сполучник *ni* у досліджуваному корпусі політичного дискурсу виражає або заперечення або повне заперечення: «*Nous ne céderons ni à la peur, ni à la haine*» [Hollande]; «*Sans les oripeaux ni du colonialisme ni de l'anticolonialisme*» [Macron].

З трьох випадків вживання сполучника *or*, два приклади виражають виправлення: «*Or l'image de la politique est aussi l'expression de la démocratie, et quand la politique est faible, quand la politique est atteinte, quand la politique est le reflet de toutes les turpitudes...*» [Hollande] і лише один висновок: «*Or tout ce qui concourt à réduire cet écart entre ce qu'est la société et comment elle est représentée est absolument essentiel pour la République*» [Hollande]. Вираження причини сполучником *car* більш частотне (43 випадки): «*Mesdames et Messieurs, il faut aller plus vite, encore plus vite car le temps presse;*» [Hollande] ніж вираження наслідку (19 випадків): «*Car la recherche sera un levier du redressement de la France*» [Hollande]. Сполучник *donc*, найчастіше виражає наслідок: «*Donc il y a de ce point de vue – tant mieux – dans le débat public la reconnaissance de ce que l'école peut apporter*» [Hollande]; і наказ: «*Et il faut donc que chacun fasse preuve d'une grande responsabilité en évitant toutes les facilités*» [Macron] у французькому політичному дискурсі: а пропозицію та запит не так часто.

Сполучники сурядності також входять до класу логічних конекторів та аргументативних конекторів та виражають логіко-семантичні зв'язки, такі як: опозиція чи поступка (*mais*); наслідок і висновок (*donc*); пояснення, виправдання (*car*). Залежно від аргументативної функції, сполучники сурядності в ролі конекторів поділяються на конектори, які вводять аргументацію (*car, or, mais*) та ті, які показують завершеність (*donc*). Відповідно, керуючись даними усіх проаналізованих сполучників сурядності, можна зробити висновок, що найчастіше у французькому політичному дискурсі зустрічаються значення об'єднання, наслідку, результату, протиставлення, наполегливості, обмеження, виправлення, уточнення, компенсації, альтернативи, заперечення, наказу та пропозиції.

Джерела

1. Борботько В.Г. Элементы теории дискурса. Грозный: Изд-во Чечено-Ингуш. гос. ун-та, 1981. – 113 с.
2. Бутова І. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень, 2009. – 8 с.
3. Вікторія Ригусе, Роль аргументації у сучасному політичному дискурсі, 2015. – 186 с.
4. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка. Добросвет, 2000. – 832 с.
5. Демьянков В.З. Доминирующие лингвистические теории в конце XX века // Язык и наука конца XX века. – М.: Ин-т языкознания РАН, 1995. – с. 239-320.
6. Діденко І. А. Дослідження поняття дискурсу у сучасній лінгвістиці. URL: <https://naukam.triada.in.ua>
7. Ковтун О.В. Функціонально-семантична кореляція сполучників і сполучних комплексів у сучасній українській літературній мові, 2014. – 144 с.
8. Почепцов Г. Семіотика / Григорій Почепцов. – М.: «Рефл-бук»; К.: «Ваклер», 2002. 432 с. URL: <https://platon.net/load/>
9. Стеблин-Каменский М. И. К вопросу о частях речи // Весник ЛГУ, 1941. – 518 с.
10. Штейнберг Н. М., Грамматика Французского Языка, 335 с.
11. Atamna Fouzi L'emploi des connecteurs logiques dans la production écrite du texte argumentatif en FLE, , 2013. – 97 p.
12. Henry Hernández Bayter Thèse pour obtenir le grade de docteur de l'Université d'Artois: Du lexique à la phraséologie: analyse des discours d'Alvaro Uribe Vélez lors des Conseils Communaux, 2014. – 426 p.
13. Ruth Amossy et Roselyne Koren, Argumentation et discours politique, 2010. – 211 p.